

Statsforvalteren i Agder

TILSYNSRAPPORT VEDTAK

Tilsyn med kommunens arbeid for å
sikre et trygt og godt skolemiljø

Vennesla kommune – Vennesla ungdomsskole

Sammendrag

Statsforvalteren i Agder fører tilsyn med Vennesla kommune. Temaet for tilsynet er om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen varsler og undersøker saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi har også undersøkt om kommunen sikrer at skoleeier blir varslet om saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker en elev, og om skoleeier sørger for at saken blir undersøkt der mistanken gjelder en i ledelsen ved skolen. Formålet med internkontrollen er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og rettet.

Gjennom tilsynet fant vi at kommunen ikke overholder regelverket på alle kontrollområder jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5 og kommuneloven § 25-1. Vi har funnet at Vennesla ungdomsskole dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten, og at de ansatte ved skolen vet at de må vurdere i den enkelte sak hvor raskt de skal varsle. Vennesla ungdomsskole og Vennesla kommune gjør ikke de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes. De har ikke sannsynliggjort at de dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten i tråd med regelverket. Vi finner ikke at Vennesla kommune har en internkontroll som gjennom felles standarder og system sikrer at alle som arbeider ved skolen oppfyller plikten til å varsle eller plikten til å undersøke ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Vi har funnet grunnlag for å gi pålegg i tilsynet. Påleggene er knyttet til kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Påleggene og Statsforvalterens begrunnelse for disse går nærmere fram av denne rapporten.

Kommunen fikk en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. I sluttmøte 15. november 2021 går det fram at kommunen er enig i våre vurderinger og konklusjoner i foreløpig rapport.

Vi gjør nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **fredag 18. mars 2022**.

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Kort om kommunen	4
1.2 Om gjennomføringen av tilsynet	4
2. Skolemiljø og internkontroll	5
2.1 Rettslige krav	5
Retten til et trygt og godt skolemiljø og skolens aktivitetsplikt.....	5
Kravet til internkontroll	7
2.2 Våre observasjoner	8
2.2.1 Plikten til å varsle	9
2.2.2 Plikten til å undersøke	11
2.3 Våre vurderinger og konklusjoner	12
2.3.1 Plikten til å varsle	12
2.3.2 Plikten til å undersøke	15
3. Våre reaksjoner	18
3.1. Pålegg om retting	18
3.2. Oppfølging av påleggene	19
4. Dere har rett til å klage	19
5. Dokumenter	20

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om kommunen oppfyller opplæringsloven med forskrifter og plikten til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om kommunen

Vennesla kommune har ca. 15.000 innbyggere. På sin nettside har kommunen blant annet denne informasjonen:

Vennesla ligger meget sentralt - midt på Agder. Setesdalsvegen (r.v. 9) går gjennom kommunen. Det er kort vei til Kjevik Lufthavn, og Sørlandsbanen har togstopp her. Kristiansand, med alle byens fasiliteter og severdigheter, ligger dessuten kun et drøyt kvarter unna med bil.

Vennesla er en trygg kommune hvor folk bryr seg om og tar vare på hverandre. Frivilligheten står sterkt i bygda. Det ser vi av det brede idretts-, kultur- og menighetslivet.

Vennesla kommune ønsker å bidra til at barn, unge og deres familier ses i et helhetlig perspektiv. Det betyr at arbeid på tvers av ulike fagmiljøer og samarbeid med frivillige lag og foreninger er viktig.

Kommunen har åtte grunnskoler. Det er seks barneskoler med elever fra 1. til 7. årstrinn, en kombinert skole med elever fra 1. til 10. årstrinn, og en ungdomsskole med elever fra 8. til 10. årstrinn. I tillegg er en av skolene mottaksskole for elever med minoritetsspråklig bakgrunn. I alt er det om lag 1900 elever i grunnskolene i Vennesla kommune. I kommunen er det også en kristen friskole med elever fra 1. – 10. trinn.

Det siste tilsynet Statsforvalteren i Agder hadde i Vennesla med opplæringsloven var i 2016. Da var temaet elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering. Ifølge kommunens nettside om *Venneslaskolen* har hovedsatsingsområdet vært "inkluderende læringsmiljø" siden 2014.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Vennesla kommune i brev av 19. august 2021. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

13. september var det et formøte med kommunen der relevant regelverk ble gjennomgått. 22. og 23. september var det intervju med elever, fagarbeidere og lærere ansatte ved skolen, ledelsen ved skolen, skolefaglige rådgivere i kommunen og kommunalsjef.

Temaet for dette tilsynet var: Om kommunen gjennom sin internkontroll sikret at skolen varsler og undersøker saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. kommuneloven § 25-1.

Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. om kommunen gjennom internkontrollen sikrer at plikten til å varsle blir overholdt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1
2. om kommunen gjennom internkontrollen sikrer at plikten til å undersøke blir overholdt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Statsforvalteren har undersøkt kommunens internkontroll og praksis knyttet til opplæringslovens bestemmelser om skolemiljø samtidig.

Det er kommunen som eier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen (ved kommunedirektøren) har ansvar for å sikre at kravene i regelverket blir oppfylt ved å ha internkontroll, jf. kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Vi sende foreløpig tilsynsrapport til dere 27. oktober 2021. Her presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 19. november 2021. Det går fram av tilbakemeldinga at kommunen sier seg enig i Statsforvaltarens vurderinger og konklusjoner i foreløpig rapport.

2. Skolemiljø og internkontroll

2.1 Rettslige krav

Kommunen skal gjennom sin internkontroll sørge for at de som arbeider på skolen oppfyller delpliktene i aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven (heretter oppl.) §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Retten til et trygt og godt skolemiljø og skolens aktivitetsplikt

Alle elever i grunnskolen og i videregående opplæring har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. oppl. § 9 A-1 og § 9 A-2. Retten er individuell, og det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt.¹

For å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø, har skolen en aktivitetsplikt etter oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5. Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter; plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. Alle som arbeider på skolen, har plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, gripe inn mot krenkelser og varsle dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har en plikt til å undersøke saken og, så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Skolen må sørge for at involverte elever blir hørt, og at hva som er best for elevene, er et grunnleggende hensyn i arbeidet. Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Det avgjørende for om aktivitetsplikten er oppfylt, er om skolen har gjort det som med rimelighet kan forventes i enhver del av saksforløpet².

Plikten til å varsle

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-4 andre ledd. Tidspunktet for når rektor skal bli varslet, må vurderes konkret i den enkelte sak. Barnets beste vil være et viktig moment i denne vurderingen. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Hvis det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, krenker en elev, skal rektor bli varslet straks, jf. oppl. § 9 A-5. I tillegg skal rektor varsle skoleeier. Dersom mistanken eller kjennskapet gjelder en i ledelsen på skolen, skal skoleeier straks få direkte varsel, jf. oppl. § 9 A-5.

Det stilles ingen formkrav til varslene. Skolene må ha løsninger og rutiner for hvordan og når varslingen skal skje.³

Plikten til å undersøke saken

Skolen skal snarest undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-4 tredje ledd. Hvis saken gjelder krenkelse fra en som arbeider på skolen, skal undersøkelsene bli satt i verk straks, jf. oppl. § 9 A-5. Hvem på skolen som skal undersøke saken på vegne av skolen, må skolen fastsette konkret.

Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, skal skoleeier sørge for at undersøkelsene blir satt i gang straks, jf. oppl. § 9 A-5.

Undersøkelsene skal ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. Skolen skal gjøre de undersøkelsene som etter en faglig standard er rimelig å forvente i den enkelte sak.⁴ For å kunne sette inn egnede tiltak til barnets beste i en konkret situasjon, må skolen gjøre nødvendige undersøkelser, og analysere den informasjon som er innhentet.

Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 12. At eleven har rett til å bli hørt i forbindelse med skolemiljø saker, er også forankret i oppl. § 9 A-4 femte ledd. Skolen og skoleeier må oppfylle elevenes rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.

Hvor raskt saken skal undersøkes, må vurderes opp mot hva som etter en faglig vurdering med rimelighet kan forventes. Her er hensynet til barnets beste et viktig moment. Når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker, stilles det særlig skjerpede krav til fremdrift i saken. Skolen og skoleeier må undersøke effektivt og så raskt som mulig.⁵

Kravet til internkontroll

Kommunen skal ha internkontroll for å sikre at den oppfyller krav i regelverket om skolemiljø, jf. kommuneloven § 25-1 første ledd. Dette fordi internkontrollen er et verktøy for å sikre etterlevelse av lover og forskrifter.⁶ Formålet med internkontroll er at kommunen gjennom gode rutiner og systematisk arbeid skal styre den kommunale virksomheten, for å gjøre tjenestene og driften mer effektiv, med bedre kvalitet og større sikkerhet for at lover og forskrifter blir fulgt.⁷ Kommunedirektøren er ansvarlig for at kommunen har internkontroll.

Kommuneloven § 25-1 lovfester minstekrav til kommunens internkontroll. Kommunen skal arbeide systematisk med internkontroll og tilpasse den til kommunens behov, jf. bestemmelsens andre ledd. Dette innebærer at arbeidet med internkontroll skal pågå kontinuerlig og ikke basere seg på enkelthendelser eller være tilfeldig. På opplæringsområdet vil det alltid være behov for internkontroll. Kommunen skal tilpasse omfanget av internkontrollen basert på risikovurderinger, for å målrette arbeidet der risikoen og behovet er størst. Områder med stor risiko for regelverksbrudd vil ofte kreve bedre styring og kontroll gjennom flere tiltak, som for eksempel mer standardisering og tettere oppfølging, enn områder hvor det sjelden svikter. Samtidig er kravet relativt ut fra hvordan kommunen er sammensatt både demografisk, organisatorisk og geografisk.

De nærmere kravene til internkontroll går frem av kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav a-e. Dette er krav som inngår i kommunens systematiske arbeid.

a. *Beskrive hovedoppgaver, mål og organisering*

Kommunedirektøren skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering. Beskrivelsen må være egnet til å gi en oversikt over hvordan kommunen har fordelt ansvar, oppgaver og myndighet, både i kommuneadministrasjonen og på skolenivå.

b. *Ha nødvendige rutiner og prosedyrer*

Kommunedirektøren skal påse at kommunen har innarbeidet nødvendige prosedyrer og rutiner som beskriver hvordan oppgavene skal utføres, slik at de ansatte gjør det som er planlagt.

c. *Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*

Kommunedirektøren må jevnlig følge med på områder med risiko for svikt og sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge brudd på regelverket. Kommunen må ha et avvikssystem som sikrer at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp.

d. *Dokumentere internkontrollen i den formen og omfanget som er nødvendig*

Hva som er nødvendig for kommunen å dokumentere, må kommunen vurdere ut fra virksomhetens risikoforhold, størrelse, egenart og aktiviteter, og ut fra målet med internkontrollen som er å sikre regelverksetterlevelse.

e. *Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*

Kommunen må innhente informasjon og gjennomføre risikovurderinger, og på denne bakgrunn vurdere å sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd.

2.2 Våre observasjoner

Her vil vi beskrive våre observasjoner og det faktagrunnlaget som foreligger ved å gjøre rede for praksis på skolen knyttet til varsler og undersøkelser samt beskrive hvordan kravene til internkontroll knyttet til skolemiljøet og plikten til å varsle og undersøke blir ivaretatt av kommunen.

Innsendt dokumentasjon fra Vennesla kommune og Vennesla ungdomsskole:

Både Vennesla kommune og Vennesla ungdomsskole har sendt inn Vennesla kommunes *Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø* som sin dokumentasjon. Denne er utarbeidet på kommunenivå i 2019 og gjelder for alle skolene i kommunen. I planens innledning står det blant annet:

Felles handlingsplan mot mobbing i skolen skal være et verktøy for alle voksne som jobber i skolen til å forebygge, avdekke, håndtere og følge opp saker der elever blir utsatt for krenkelser. (s. 2)

Målet for Venneslaskolen:

Alle barn og unge opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring. (s. 3)

I handlingsplanen er det en gjennomgang av aktivitetsplikten delt inn i områdene forebygging, avdekking, håndtering og oppfølging. Den inneholder også begrepsavklaringer og definisjoner samt et årshjul for arbeidet med forebygging og avdekking. Vedlagt i planen er et forslag til observasjonsskjema, et meldeskjema for skolens personale, et meldeskjema for foresatte og en mal for skolenes aktivitetsplaner.

Kommunen har i tillegg sendt inn organisasjonskart for 2020, delegasjonsreglement, ROS – Alvorlig hendelse i skole og barnehage samt referat fra rektormøter.

Vennesla ungdomsskole har i sin dokumentasjon også sendt inn *Guide for Vennesla ungdomsskole 2021/22*, heretter kalt *VUS-guiden*. Dette er ikke en kommunal rutine, men en rutine som skolen har utarbeidet lokalt. Skolen informerer om at rutinen er laget for å sikre felles praksis og forståelse av hvordan man som ansatt skal jobbe med å skape et trygt og godt miljø blant elevene. Den inneholder blant annet en konsekvensveileder med eksempler, daglige rutiner for arbeidet i klasserommet, oppsummering av aktivitetsplikten og inspeksjonsinstruks.

Skolen har dokumentert at de har en egen rutine for behandling av varsler og undersøkelser om elevenes skolemiljø. De har også sendt oss relevant dokumentasjon fra de ti siste skolemiljøsakene ved skolen. Andre vedlegg i dokumentasjonen fra skolen er skjema og egenvurdering for forberedelse til utviklingssamtaler, planer for skolens felles utviklingstid i personalet, rutine for arbeid med aktivitetsplaner samt skoleledelsens interne oversikt over varsler og aktivitetsplaner.

Innsendt dokument fra skolen viser at de ansatte ved skolene i kommunen gjennomfører e-læringskurs om aktivitetsplikten på www.veilederen.no Dette informerer også representanter i kommunen om i intervjuer.

2.2.1 Plikten til å varsle

Varsling etter § 9 A-4

Skriftlig dokumentasjon:

I kommunens felles *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* står det sitert fra § 9 A-4:

Alle som arbeider på skolen skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Felles kommunalt meldeskjema for ansatte skal ifølge planen benyttes

[...] dersom man har mistanke om krenkende atferd eller ser krenkende atferd.

Det er også et eget meldeskjema for foresatte i *Handlingsplanen*.

Varslingsplikten beskrives i *Handlingsplanen* som gjeldende for alle de voksne på skolen, og i planen går det fram at det skal skrives referat fra varslings samtalen den ansatte har med rektor/ledelse. Planen beskriver ikke tidsperspektivet for når de ansatte skal varsle rektor.

Vennesla kommune har informasjon om varslingsplikten på nettsiden www.venneslaskolen.no Under *skoleeier – håndtering* står det, i tillegg til sitat av de fem delpliktene, følgende:

- *Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller av krenkelser. § 9 A-4*
- *Rektor varsler skoleeier, dersom en ansatt krenker en elev, Dersom en i skolens ledelse utfører krenkelsen, skal skoleeier varsles direkte. § 9 A-5*

Verken skolen eller skoleeier har nevnt denne nettsiden i intervjuene eller vist til den i innsendt dokumentasjon.

På skolens hjemmeside er det ikke en type mobbknapp, men det finnes et meldeskjema for foresatte under *informasjon*. Meldeskjema fremstår som enkelt og konkret, men det er ikke noen informasjon om hva som skjer etter at det er sendt til skoleledelsen. Under fanen *skolemiljø* er det ingen informasjon om hverken meldeskjema eller Vennesla kommunes *Handlingsplan*.

I *VUS-guiden* står det følgende om varslingsplikten:

Du må varsle rektor/skolens ledelse i alle tilfeller hvor du mistenker at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Bruk meldeskjema. Jo mer alvorlig sak jo raskere skal du melde. Meldeskjema fylles ut sammen med rektor/skolens ledelse. Meldeskjema finner du i kommunens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø. Den ligger også lett tilgjengelig under planer [...] på Teams.

I skolens *Rutine for behandling av varsler og undersøkelser om elevenes skolemiljø* står det at varsler etter § 9 A-4 (meldeskjema) skal i skolens arkivsystem.

I de konkrete skolemiljøsakene Statsforvalteren har fått oversendt, fremgår det at rektor/ledelsen blir varslet av sine ansatte eller av foresatte, at varslingskjema fylles ut sammen med ledelsen

og at det lagres i *Public 360*, som er kommunens og skolens arkivsystem for elevmapper. Det fremgår noe uklart om dette skjer med en gang, så raskt som mulig, eller når dette gjøres.

Intervju:

Det fremkommer i intervjuer med ansatte og ledelsen ved skolen at alle meldingsskjema går til rektor, og at han signerer på at han har mottatt dem. Rektor/ledelse holder oversikt over alle varsler og pågående saker ved skolen i et eget skjema, og de har ledelsesmøter hver uke der de oppdaterer hverandre om blant annet dette. I intervjuer sier både ledelse og ansatte ved skolen at det er lav terskel for å varsle rektor/ledelse hvis ansatte har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. De varsler da den i ledelsen som de finner på kontoret og som er tilgjengelig. Dette kan være rektor, assisterende rektor eller en av de to inspektørene.

De ansatte viser i intervjuene at de vet at ledelsen skal varsles i tråd med varslingsplikten, og de sier at de gjør dette både muntlig og via skjema. Fagarbeiderne varsler ofte kontaktlærer først og kontaktlærer sender deretter varselet videre til rektor. Fagarbeiderne bekrefter også at de har varslet rektor direkte i flere saker. Av intervjuene kom det også frem at noen av de ansatte synes det kan være krevende å fylle ut kommunens skjemaer, og at de får bistand fra ledelsen til å gjøre dette.

I intervjuet med skolens ledelse kommer det frem at det først og fremst er innholdet i handlingsplanen som er kommunisert fra skoleeier når det gjelder varslingsplikten. Skolens rutiner er det skolen selv som har utarbeidet. Skolens ledelse har selv erfaring med å drøfte alvorlige saker med skoleeier, og de sier at dette for eksempel kan være langvarige eller sammensatte saker. Av intervjuene kommer det også frem at kommunen nærmest har daglig kontakt med rektorene ved skolene i kommunen, og at kommunen som skoleeier bistår skolene i vanskelige saker.

Varsling etter § 9 A-5

Skriftlig dokumentasjon:

Vennesla kommunes *Handlingsplan* gir en delvis gjengivelse av § 9 A-5 på siste side. Gjengivelsen er ufullstendig ved at bestemmelsens tredje punktum, som omhandler krenkelser fra noen i ledelsen på skolen, helt uteblir fra handlingsplanen.

I *VUS-guiden* er rutiner for behandling av varsler og undersøkelser etter § 9 A-5 beskrevet på følgende måte:

Dersom varslet gjelder en ansatt som krenker en elev så informeres avdelingen for oppvekst, jfr. Opplæringslovens § 9 A-5. Skoleeier informeres fortløpende om sakens utvikling. Saker med skjerpet aktivitetsplikt undersøkes straks.

I skolens *Rutine* omtales den delen av den skjerpede aktivitetsplikten som gjelder ansatte som krenker elever. Det vises til at avdeling for oppvekst skal informeres og at skoleeier skal ha informasjon om sakens utvikling fortløpende. Det står også at det skal undersøkes straks. Den delen av den skjerpede aktivitetsplikten som gjelder hvis det er en i skolens ledelse som oppleves som krenkende står ikke omtalt.

Intervju:

Av intervjuene ble det svart litt ulikt på hvorvidt den skjerpede aktivitetsplikten hadde vært diskutert i personalet, men noen ansatte viste til en praksis om at skolekontoret skal kontaktes dersom lærere er involvert i skolemiljøsaker

De ansatte ved skolen opplyser at hvis det hadde vært ledelsen som krenket, så ville de i et slikt tenkt tilfelle tatt direkte kontakt med skoleeier eller gått til en annen i ledelsen enn den det gjaldt. De ville først drøftet det med en kollega. Ledelsen mener at alvorlige saker og mistanke om krenkelser fra ansatte i skolen skal drøftes med skoleeier.

Av intervjuene kom det frem at kommunen ikke har systemer for å dokumentere eller føre en oversikt over eventuelle varsler som blir sendt til dem. Dersom skolen tar kontakt med skolekontoret i slike saker, må de derfor selv sørge for å dokumentere dette. Vi har etterspurt dokumentasjon fra kommunen på saker eller varsler de har mottatt som omhandler den skjerpede aktivitetsplikt, men dette var ikke ansatte på kommunenivå kjent med.

2.2.2 Plikten til å undersøke

Undersøkelser etter § 9 A-4

Skriftlig dokumentasjon:

Årshjulet, som er en del av kommunens *Handlingsplan*, viser at det skal være en gjennomgang av kapittel 9 A i opplæringsloven med alle de ansatte på planleggingsdagene i starten av hvert skoleår. Plikten til å undersøke er en del av denne gjennomgangen. Videre står det at skolen undersøker ved å ha samtaler med involverte elever – både de som opplever å bli krenket og de som opplever å krenke. Samtaler med elevenes foresatte er også en del av undersøkelsene. Samtalenes innhold omtales som de voksnes ansvar, og det skal føres referat fra disse samtalenene. I tillegg kommer det fram i *Handlingsplanen* at «stopp-samtaler» gjennomføres i de sakene der det er elever som krenker andre elever. Dette er en del av undersøkelsessamtalen de voksne ved skolen har med involverte elever.

I *VUS-guiden* står det at skolen skal ha undersøkt saken innen fem dager. I likhet med den kommunale handlingsplanen, står det også her at alle involverte skal høres, og dette skal dokumenteres uansett utfall av undersøkelsene. *VUS-guiden* skriver at det er kontaktlærer som naturlig gjennomfører disse samtalenene, men at rektor/ledelse skal ha beskjed og bistå ved behov.

Skolen gjennomfører et eget informasjonsmøte om aktivitetsplikten med renholdere og vaktmester, i tillegg til at de går gjennom guiden både med dem og med vikarer ved skolen før vikarene starter å undervise hos dem. Dette går frem av både årshjulet i *Handlingsplanen* og *VUS-guiden*. I *VUS-guiden* står det at undersøkelser gjelder saker der man mistenker at elever ikke har det trygt og godt. I meldeskjema for ansatte i *Handlingsplanen* står det at dette skal brukes når man har mistanke om eller ser krenkende atferd.

Det går frem av skolens innsendt dokumentasjon at et av kursene i www.veilederen.no omhandler plikten til å undersøke.

I skolens *Rutine* står det at undersøkelsene i slike saker skal gjennomføres innen fem dager, og at dette skal dokumenteres i skolens arkivsystem. Videre kommer det frem i rutinen at ledelsen avklarer med ansatte (lærer, fagarbeider) som er nærmest eleven i hverdagen som da eventuelt

får ansvar for å undersøke saken videre i løpet av de neste fem dagene. I rutinen står undersøkelser omtalt som elevsamtaler, observasjoner, foreldresamtaler eller andre uspesifiserte undersøkelser ut over dette.

De innsendte skolemiljøsakene vi har fått tilgang til viser at det i hovedsak er samtaler med involverte elever og deres foresatte som utgjør undersøkelsene i skolemiljø saker. I noen av sakene har også en ikke-anonym klassetrivselsundersøkelse vært gjennomført.

På nettsiden www.venneslaskolen.no under *skoleeier – håndtering* står det, i tillegg til sitat av de fem delpliktene, følgende:

Undersøkelse og tiltak etter § 9 A-4 3. og 4. ledd skal settes i verk straks

Intervju:

I intervjuer vi har hatt med ansatte kom det fram at det gjennomføres en samtale med rektor om sakene som varsles og at det deretter avtales hvem som skal undersøke saken videre. De ansatte forteller at de er informert om at de må undersøke skolemiljø saker og at de er kjent med at det er satt en intern frist på skolen på fem dager for undersøkelser. Funn i intervjuer og innsendte saker tilsier at skolen har rutine for å gjennomføre samtalene allerede samme dag eller dagen etter.

Representanter for kommunen sier i intervju at planen for å jobbe med undersøkelser skal være godt kjent for rektorene og at rektorene erfaringsmessig har lav terskel for å be kommunen om hjelp ved behov.

Undersøkelser etter § 9 A-5

I kommunens *Handlingsplan* står den skjerpede aktivitetsplikten nevnt på side 22. Det står at den skjerpede aktivitetsplikten gjelder dersom en som arbeider på skolen krenker en elev, og at da skal man varsle rektor som igjen varsler skoleeier.

I skolens *Rutine* står det:

Saker med skjerpet aktivitetsplikt undersøkes straks.

I samme kulepunkt i *Rutinen* er det forklart at dette gjelder saker der en ansatt krenker en elev.

2.3 Våre vurderinger og konklusjoner

2.3.1 Plikten til å varsle

Varsling etter § 9 A-4

Innsendt dokumentasjon og gjennomførte intervjuer sannsynliggjør at ansatte ved skolen vet at de skal varsle ledelsen i tråd med § 9 A-4. Selv om kommunens felles meldeskjema fremstår mer hendelsesbasert, viser skolens dokumentasjon og uttalelser i intervjuene at både de ansatte og ledelsen ved skolen i praksis har en bredere forståelse av varslingsplikten enn det skjemaet legger opp til.

Skolens rutiner er tydelige på at de ansatte skal varsle til rektor eller ledelsen, og de ansatte sannsynliggjør i intervjuene samt viser i de innsendte skolemiljøsakene at dette gjøres i praksis. *VUS-guiden* sier at de ansatte skal varsle raskere ut ifra sakens alvorlighetsgrad, noe som også kommer frem som en gjennomgående forståelse og praksis både i intervjuer med de ansatte og de konkrete sakene vi har fått tilsendt.

Vi finner det sannsynliggjort at rektor, gjennom skolens rutiner, sikrer at alle de ansatte har informasjon om og tilgang til kommunens varslings skjema. I tillegg har rektor, sammen med de andre i skolens ledelse, et system for å følge opp og oppbevare de varslene som kommer fra ansatte eller foresatte.

Det er den felles kommunale handlingsplanen som inneholder det som er kommunisert fra skoleeier til skolene når det gjelder varslingsplikten. Denne inneholder ikke beskrivelse av rutiner og prosedyrer for å sikre at alle ansatte ved alle skolene varsler om elever som ikke har det trygt.

I forbindelse med varslingsplikten til skoleeier, vurderer vi at det mangler et varslingsystem. Det forekommer at rektor drøfter ekstra utfordrende saker med skoleledelsen og med representanter for skoleeier, men det er ikke noen systematikk i varslingen. I kommunens *Handlingsplan* er det ikke en tydelig rutine eller prosedyre for hvordan skolen skal vurdere om en sak er så alvorlig at skoleeier må varsles. Det er i innsendt dokumentasjon ikke eksplisitt uttrykt hvem som har ansvaret for at varsling til kommunalsjef gjennomføres.

I intervjuene opplyste kommunalt ansatte at de nærmest har «daglig kontakt» med rektorene ved skolene, og at kommunens oppvekstavdeling bistår skolene i vanskelige saker. Vår oppfatning er at kommunens oppvekstavdeling sin involvering i skolemiljøsaker virker å begrense seg til bistand i tilfelle enkeltsaker. Kommunen har ingen direkte kontrollsjekk av om de ansatte eventuelt ikke varsler ved mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Kommunen har ikke kjennskap til om det er foretatt en risiko- og sårbarhetsanalyse av hvorvidt varslingsplikten overholdes. Kommunen bruker ikke et avvikssystem for å dokumentere eventuelle brudd på opplæringsloven kapittel 9 A. Selv om rektorene har delegert myndighet på sin skole ligger fortsatt ansvaret for at aktivitetsplikten overholdes hos kommunen.

Meldeskjemaet for de ansatte i *Handlingsplanen* inneholder blant annet en tabell hvor det skal beskrives hvordan de fem delpliktene i aktivitetsplikten er oppfylt. På tidspunktet for varsling vil saken være på et så tidlig stadium at de ansatte ikke vil kunne dokumentere hvordan saken er undersøkt og hvilke tiltak som er satt inn i en handlingsplan. Det fremstår derfor lite hensiktsmessig at dette skal følge av meldeskjemaet. Meldeskjemaet for de foresatte er mer åpent utformet, og ber foresatte fortelle om bakgrunnen for at det ønskes tiltak, og gir anledning til å komme med forslag til tiltak.

For Statsforvalteren fremstår kommunens *Handlingsplan* og det felles, kommunale meldeskjemaet å være utformet svært hendelsesbasert og kun på krenkelser og mobbing. Dette kan medføre en risiko for at tilfeller hvor eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, uten at dette er et resultat av en spesiell hendelse, kan falle utenfor tilfeller hvor de ansatte varsler rektor. Skjemaet brukes dersom man har mistanke om «krenkende atferd, eller ser krenkende atferd». I meldeskjemaet skal det fylles ut blant annet *elever involvert i hendelsen* og *beskrivelse av hendelsen*. Varslingsplikten fremstår ufullstendig beskrevet i *Handlingsplanen*, og dette medfører at deler av varslingspliktens virkeområde faller utenfor kommunens veiledning. Skjemaene bør være brukervennlige og innby til at riktig og viktig informasjon kommer frem på et tidlig tidspunkt i saken. Ut ifra faglige vurderinger er ikke kommunens meldeskjema godt nok etter regelverket.

Handlingsplanens årshjul følges opp på skolene gjennom dokumentasjonen i gjøremålslistene på nettsiden *Internkontroll oppvekst* www.1310.no Denne informasjonen er tilgjengelig for kommunen. Kommunen henviser også til www.veilederen.no, som har utarbeidet e-læringskurs som de ansatte gjennomfører. Vi har ikke fått dokumentert at det foreligger et e-læringskurs som omhandler plikten til å varsle.

Basert på den innsendte dokumentasjonen kan vi ikke se at kommunen har gjort det klart at de ansatte må foreta en konkret vurdering i den enkelte sak av hvor raskt det skal varsles rektor. Hvordan varslingsplikten i praksis skal utøves er dermed opp til den enkelte skolen. Dette kan medføre at skolene i kommunen opparbeider en ulik praksis for hvordan varslingsplikten håndteres. Praksis fra Vennesla ungdomsskole er at det varsles raskt, men dette er ut ifra egne rutiner.

Handlingsplanen i kommunen har ikke rutiner for hvor varsler skal dokumenteres, og det er ikke noen øvrig instruks fra kommunen om hvordan skolene skal dokumentere at de oppfyller varslingsplikten. Vi kan heller ikke se at kommunen sikrer eller aktivt etterspør dokumentasjon fra hver skole for å kontrollere om meldeskjemaet brukes og fungerer etter sitt formål.

Skoleeiers involvering i saker om skolemiljø kan ikke begrense seg til bistand i enkeltsaker. Kommuneloven § 25-1 stiller krav til at internkontrollen skal pågå kontinuerlig og systematisk og ikke basere seg på enkelthendelser eller være tilfeldig. Vår oppfatning er at skoleeier har tett dialog med rektorene som drøfter vanskelige saker med dem. Dette gir ikke skoleeier noe kontinuerlig og helhetlig bilde av hvor mange skolemiljø saker det varsles om.

Kommunen har ikke et avvikssystem som kreves etter kommuneloven § 25-1, bokstav c. Bestemmelsen krever at kommunen har et avvikssystem som sikrer at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp. Etter bokstav d skal kommunen også dokumentere internkontrollen i den formen og omfanget som er nødvendig. Det skal etter bokstav e innhentes informasjon og gjennomføre risikovurderinger.

Konklusjon

Skolen har etter vår faglige vurdering god praksis for at det skal varsles ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dette gjør at de som skole har interne rutiner som sikrer varslingsplikten i tråd med § 9 A-4.

Vennesla kommune mangler systematisk internkontroll. Kommunen har ikke dokumentert en vurdering av risikoen for at ikke ansatte oppfyller varslingsplikten. Det er ifølge dokumentasjon og intervjuer ikke gjort undersøkelser fra skoleeier som etterspør om varslingsplikten eller dokumentasjonsplikten oppfylles. Kommunen mangler avviksregisteringssystem som omhandler avvik fra opplæringsloven kap. 9 A. Det er ikke etablert nødvendige rutiner og prosedyrer for å følge opp avdekket risiko, og dermed følger heller ikke kommunen opp om det er behov for praksisendring ved skolene.

Varsling etter § 9 A-5

Handlingsplaner og interne rutiner for Vennesla ungdomsskole viser samlet sett manglende retningslinjer for hvordan varsler etter § 9 A-5 skal håndteres ved skolen. Det foreligger ikke tilstrekkelige planer for opplæring hos de ansatte eller rutiner som viser en tydelig ansvarsfordeling i forbindelse med varsler som gjelder den skjerpede aktivitetsplikten. I intervjuene med ansatte ved skolen ble det svart litt ulikt på hvorvidt dette temaet hadde vært

diskutert, men flere mente at det var praksis at skolekontoret ble kontaktet dersom elever opplevde å bli krenket av ansatte.

Den skjerpende aktivitetsplikten som gjelder krenkelse fra en i ledelsen er ikke omtalt i skriftlige dokument, og de ansatte sier at de ikke er kjent med rutiner for en slik situasjon. Felles kommunalt meldeskjema har begrenset seg til å gjelde hendelser mellom elever, og det er synlig rom for varsler innenfor den skjerpede aktivitetsplikten. Dersom skolen tar kontakt med skolekontoret i skolemiljø saker uavhengig av innhold, må de derfor selv sørge for å dokumentere dette. Vi har sett dokumentasjon fra skolen som viser at de har varslet skoleeier etter § 9 A-5. Skoleeier ble også informert om utfallet av skolens undersøkelser. I tilsynet viste kommunen til at de ikke tidligere hadde hatt noen erfaring med slike saker, og de kan ikke vise til at de har dokumentert eller holdt oversikt over saker fra skolene som gjelder § 9 A-5.

Vennesla kommunes *Handlingsplan* har svært mangelfulle prosedyrer og veiledning for håndtering av den skjerpede aktivitetsplikten som følger av opplæringsloven § 9 A-5. Dette kan medføre en uklar ansvarsfordeling og risiko for ulik praktisering av regelverket ved skolene i Vennesla kommune.

Kommunens internkontroll skal bidra til å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. *Handlingsplanen* mangler generelt rutiner for å formidle informasjon fra skolen tilbake til skoleeier. Planen tillegger skolene rutiner for håndtering av varsler, mens det ikke står noe konkret om kommunens sitt ansvar og plikter som skoleeier. Vi har heller ikke blitt tilsendt annen dokumentasjon som godtgjør at kommunen har skriftlige rutiner som angår dens plikter. For at kommunen skal kunne ivareta sine plikter til internkontroll etter kommuneloven § 25-1 er det nødvendig at kommunen mottar informasjon om hva som er status på skolene. Det foreligger ikke et synlig system for hvordan varsler etter § 9 A-5 innhentes og dokumenteres hos kommunen. Det foreligger ingen risikovurdering hos kommunen om at dette kan forekomme på noen av skolene.

Statsforvalteren bemerker at kommunen ved kommunedirektøren skal holde seg oppdatert på skolenivå, og på de rutiner som foreligger. Kommunen som skoleeier må påse at det er en felles forståelse og tolkning av regelverket internt i kommunen. Kommunens styring skal sikre lovlig praksis og tilstrekkelig regelverksforståelse gjennom internkontroll. Kommunens egen risikoanalyse og aktive informasjonsinnhenting er viktig for å oppnå tilstrekkelig internkontroll.

Konklusjon

Den helhetlige innsendte dokumentasjon fra både skole og kommune viser mangelfulle rutiner og praksis rundt den skjerpede aktivitetsplikten. Vennesla kommune har som skoleeier ikke systemer for å dokumentere eller føre en oversikt over eventuelle varsler i forbindelse med den skjerpede aktivitetsplikten.

2.3.2 Plikten til å undersøke

Undersøkelser etter § 9 A-4

Etter å ha lest dokumentasjonen fra kommunen og skolen, og intervjuet elever, fagarbeidere, lærere, ledelsen ved skolen og kommuneleddet, mener statsforvalteren at de ansatte ved skolen vet at de må undersøke saken så raskt saken tilsier det dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dette er tydelig i skolens rutiner, og skolen har satt en intern frist på fem dager til å gjennomføre dette.

Skolen viser til få andre undersøkelser ut over samtaler. Samtaler kan være en god og viktig metode for å undersøke i skolemiljø saker, men etter vår faglige vurdering er dette ikke tilstrekkelig for å nå opp til den faglige standarden man med rimelighet kan forvente. Selv om enkelte intervjuobjekt nevner andre metoder samt at skolens *Rutine* også har med observasjon som et eksempel på en undersøkelse, så viser våre funn og den helhetlige oversikten at dette ikke er sikret i planer eller rutiner.

Undersøkelser som blir gjort blir dokumentert i skolens arkivsystem *Public360*. Dette bekreftes i våre intervju med ansatte, og det står i skolens egen *Rutine* at de skal dokumenteres i skolens arkivsystem.

Utover det som står på nettsiden om at undersøkelser skal iverksettes straks, fremkommer det ikke i instruks eller rutine fra kommunen hvilke vurderinger som skal gjøres på skolene rundt tidsperspektivet for undersøkelsesplikten.

Kommunen har i *Handlingsplanen* tatt utgangspunkt i at undersøkelsene handler om å snakke med involverte elever, herunder den som blir krenket, den/de som krenker samt deres foresatte. Etter det informantene våre forklarte, bærer disse samtalene preg av å være stoppsamtaler. Det åpnes ikke for vurderinger av om det alltid er hensiktsmessig å gjennomføre obligatoriske samtaler med foresatte til elever som blir beskyldt for å krenke andre.

Det som kommunen signaliserer med disse obligatoriske samtalene, er at undersøkelsene i stor grad handler om ulike konfliktsituasjoner mellom elever. Dette gir etter vår vurdering manglende rom for at det også skal gjøres undersøkelser dersom det er andre årsaker til utrygghet og manglende trivsel. Det er heller ikke signalisert fra kommunen at det er andre typer undersøkelser som i alle saker skal vurderes trukket inn, og på hvilken måte funn fra dette kan ha betydning for saken og tiltakene videre.

Vi kan ikke se at kommunen sikrer innhold og kvalitet i samtalene som gjennomføres som undersøkelsesmetode i skolemiljø saker. I forbindelse med samtale med eleven som ikke opplever å ha det trygt og godt står det i kommunens mal for aktivitetsplaner at man skal undersøke *elevens beskrivelse av faktiske forhold*. Vi savner at det i denne sammenheng fra kommunens side instrueres om at det skal samtales om elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet, ev. samtale etter å ha vært utsatt for alvorlige hendelser. Vi kan ikke se at det ligger en faglig standard til grunn fra skoleeiers side for hvordan skolene skal gjennomføre undersøkelsene.

I *Handlingsplanen* er det presisert at det er rektor som har ansvar for undersøkelsene. Det er ingen instruks om hvem som skal undersøke i tilfelle skoleledelsen krenker. I vanskelige saker har skoleeier i noen tilfeller bistått skoler med undersøkelser og tiltak, men dette fremstår som tilfeldig og ikke som et system i kommunen.

Det er ingen informasjon om muligheten for at det kan foreligge brudd på undersøkelsesplikten eller hvor dette i så fall skal varsles. Kommunens skolefaglige rådgivere mener at de har god oversikt over pågående saker gjennom samtaler med rektorene, men det gir etter vår vurdering ingen garanti for at det ikke forekommer tilfeller hvor både varslings- og undersøkelsesplikten kan være brutt.

Ifølge *Handlingsplanen* forventer kommunen at det skrives referater fra samtalene med elevene og foresatte, men det gis ingen instruks fra skoleeier om hvordan dette skal gjøres eller hvor

disse undersøkelsene skal dokumenteres. Kommunen har ikke etterspurt dokumentasjon fra skolene som grunnlag for å vurdere om lovkravet oppfylles, og har dermed heller ikke foretatt noen vurdering av om det er nødvendig å sette inn tiltak.

Kommunen har ikke foretatt noen risikovurdering av om undersøkelsesplikten eller dokumentasjonsplikten kan være brutt på skolene. Dermed er det heller ikke satt inn tiltak fra kommunens side for å se til at det blir gjort tilstrekkelige og faglig begrunnede undersøkelser i alle saker for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø.

Kommunen har ikke prosedyrer for å følge opp hver enkelt skole, eller samle inn informasjon som kommer fram i undersøkelsene. Kommunen har ikke et system som fanger opp avvik dersom plikten til å undersøke blir brutt på skolene. ROS-analysen på dette området er nevnt som et dokument som ikke er aktivt i bruk.

Konklusjon:

Skolen gjennomfører undersøkelser snarest, men ikke ut ifra den faglige standarden man med rimelig kan forvente dersom noen som arbeider på skolen får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har rutiner for hvordan gjennomførte undersøkelser skal dokumenteres.

Kommunen har ikke internkontroll med prosedyrer for å følge med på om de som jobber på skolen overholder undersøkelsesplikten. Det mangler også system for å fange opp avvik på undersøkelsesplikten og dermed følger kommunen heller ikke opp med å iverksette tiltak for praksisendring ved skolene.

Undersøkelser etter § 9 A-5

Innsendt dokumentasjon og intervju viser at skolen ikke har rutiner for hvor raskt eller hvordan de skal gjennomføre undersøkelser hvis en elev opplever at det er en ansatt som krenker. Den skjerpede aktivitetsplikten omtales i både den kommunale *Handlingsplanen* og i skolens *Rutine*, og her står det at det skal undersøkes raskt. Mens i *VUS-guiden* er den skjerpede aktivitetsplikten ikke omtalt som en del av det som skal undersøkes i forbindelse med skolens aktivitetsplikt. Det er ikke sannsynliggjort at skolen har en helhetlig eller omforent rutine for hvem som skal undersøke eller hvordan man skal undersøke varsler om at en elev opplever en ansatt som krenkende.

Det foreligger ikke dokumentasjon eller annen informasjon som sannsynliggjør at skolen vet hvordan eller hvem som skal undersøke dersom det er en i ledelsen som oppleves som krenkende overfor en elev.

Kommunen har ikke foretatt noen risikovurdering av om undersøkelsesplikten eller dokumentasjonsplikten etter § 9 A-5 kan være brutt på skolene. Dermed er det heller ikke satt inn tiltak fra kommunens side for å se til at det blir gjort tilstrekkelige og faglig begrunnede undersøkelser i forbindelse med den skjerpede aktivitetsplikten.

Kommunen har ikke prosedyrer for å følge opp hver enkelt skole, eller et system som fanger opp avvik dersom plikten til å undersøke den skjerpede aktivitetsplikten blir brutt på skolene. Som nevnt i forbindelse med undersøkelsesplikten etter § 9 A-4 er ROS-analysen på dette området nevnt som et dokument som ikke er aktivt i bruk.

Konklusjon:

Skole og skoleeier har ikke rutiner for undersøkelser dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen. Det foreligger ingen risikovurdering fra skoleeier på om dette kan forekomme på skolene i kommunen. Kommunen har ikke internkontroll med prosedyrer for å følge med på om de som jobber på skolen overholder undersøkelsesplikten etter § 9 A-5. De mangler også system for å fange opp avvik på undersøkelsesplikten, og dermed følger kommunen heller ikke opp med å iverksette tiltak for praksisendring ved skolene.

3. Våre reaksjoner

3.1. Pålegg om retting

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Sikrer kommunen plikten til å varsle i skolemiljøsaker?

Kommunen skal sikre at alle som arbeider på skolen oppfyller plikten til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen §§ 9 A-4 og § 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Vennesla kommune må i den forbindelse se til at:

1. Kommunen har gjort det tydelig at alle som arbeider på skolen har en varslingsplikt, og hva varslingsplikten innebærer.
2. Kommunen sikrer at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten.
3. Kommunen har vurdert risikoen for at de som arbeider på skolen, ikke oppfyller varslingsplikten eller plikten til å dokumentere.
4. Kommunen har fulgt opp med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten eller dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.
5. Kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at de som arbeider på skolen oppfyller varslingsplikten og at dette blir dokumentert.

Sikrer kommunen plikten til å undersøke i skolemiljøsaker?

Kommunen skal sikre at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og § 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Vennesla kommune må i den forbindelse se til at:

1. Skolen og skoleeier vet at de må undersøke saken så raskt saken tilsier dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt eller blir krenket av en som arbeider på skolen.
2. Skolen og skoleeier vet at de må gjøre de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.
3. Skole og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.

4. Kommunen har gjort det tydelig at skolen har en undersøkelsesplikt og hva den innebærer.
5. Kommunen sikrer at skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.
6. Kommunen har vurdert risikoen for at skolen ikke oppfyller undersøkelsesplikten eller plikten til å dokumentere.
7. Kommunen har fulgt opp med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten eller dokumentasjonsplikten blir oppfylt.
8. Kommunen følger opp om iverksatte tiltak fører til at skolen oppfyller undersøkelsesplikten og plikten til å dokumentere.

3.2. Oppfølging av påleggene

Dere skal sette i verk tiltak for å rette brudd på regelverket straks. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at rettingen er gjennomført og gjøre rede for hvordan.

Fristen er 18. mars 2022. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og utredningen har vist at påleggene er rettet.

4. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket. Dersom dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om at brevet har kommet fram til dere, jf. §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har mulighet til å omgjøre vedtaket. Dersom vi ikke er enige med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken. I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen. Dere kan be om at vi ikke sette i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningslova § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i saksdokumenta, jf. forvaltningsloven § 18

Vår referanse: 2021/7310

Statsforvalterens tilsynsgruppe:

Maiken Messel

Anna Viken Goderstad

Carl Otto Christiansen

Cathrine Krogstad Hansen, tilsynsleder

5. Dokumenter

Følgende dokumenter ble sendt inn i forbindelse med tilsynet:

Fra Vennesla kommune:

- Vennesla kommunes *Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø*
- Organisasjonskart for 2020
- Delegasjonsreglement
- ROS – Alvorlig hendelse i skole og barnehage
- Referat fra rektormøter.

Fra Vennesla ungdomsskole:

- Vennesla kommunes *Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø*
- Guide for Vennesla ungdomsskole 2021/22 (*VUS-guiden*).
- Rutine for behandling av varsler og undersøkelser om elevenes skolemiljø.
- Relevant dokumentasjon fra de ti siste skolemiljøsakene ved skolen.
- Skjema for forberedelse til utviklingssamtaler
- Skjema for elevenes egenvurdering for forberedelse til utviklingssamtaler
- Planer for skolens felles utviklingstid i personalet
- Rutine for arbeid med aktivitetsplaner
- Skoleledelsens interne oversikt over varsler og aktivitetsplaner.
- Eksempel på kvittering for en ansatt for har gjennomført e-læringskurs om aktivitetsplikten på www.veilederen.no

STATSFORVALTEREN I AGDER

Postboks 504, 4804 Arendal | sfagpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ag

